ڕۆشنبیری گشتی و ئیسلامی . زانست و ئیمان

پەیامی قیبلە

پەیامی

هزرو کوردایەتی

د. عومەر عەلی

٢٠١٨

١٠

بۆشاییەکانی نێوان عەلمانیەت و کۆمەڵگەی کوردەواریی

پەیامی هزرو کوردەواریی

٢٠١٥/٠٥/٢١

ڕێکخراوی بزاڤی نویٛ لە قاوەخانەی کلتوری سلێمانی

د. عومەر عەلی

پەیامی قیبلە

ڕۆشنبیریی گشتی و ئیسلامی . زانست و ئیمان

ناوی کتێب: پەیامی هزرو کوردایەتی

نوسەر: عومەر عەلی

دیزاینی ناوەوەو بەرگ: توانا ئەحمەد

چاپخانە:

تیراژ:

نرخ:

ژمارە (   )ی ساڵی (   )ی

لەبەڕێوەبەرایەتی گشتی کتێبخانە گشتییەکانی پێدراوە

بسم الله الرحمن الرحيم

کۆڕی هاوبەشی هەردوو بەڕێزان:
(د عومەر عەلی و م عبدالرحمن محمد عارف)

لە دونیای کۆن و نوێدا وە بە گەواهی مێژوو ئەو سەرکردانە سەرکەوتنیان بەدەستهێناوە کە حسابیان بۆ بیروباوەڕی کۆمەڵگەکەی خۆیان کردبێت، گەرچی باوەڕەکەشیان ساختەو نا لۆژیکی بوو بێت، تەنها تاکە سەرکردەیەك نەبێت لە ناو هەموویاندا جیاوازبووە ئەویش پێغەمبەر بووە محمد درودی خوای لەسەر بێت، هۆکاری سەرکەوتنەکەی ئەویش بۆ ئەو هێزە بەهێزە ئاسمانیە بووە کە مەبەستی بووە ئەو پەیامە بگات بە گشت مرۆڤایەتی و ڕەحمەتەکەی کەس لێی بێ بەش نەبێت، بۆیە دەبینین تا ئێستە تاکە دینە دوای نەمانی سەرکردەکەی زۆرترین تەشەنەی بە دونیادا کردبێت.

غانـدی و جیڤـاراو زۆرێـك لـەو سـەرکردانەی کـە ناونیشـانی کاریزمایـی و پاڵەوانێتـی بـواری سیاسـەت و سـەرکەوتنیان پـێ دەدرێـت پشـتیان لـە بـاوەڕی کۆمەڵگەکەیـان نەکـرد، بـە جیـا لـەو سـەرکردە کارتۆنیانـەی ئەمـڕۆ کـە بـەردەوام چاویـان لـە ڕۆژئاوایـەو بەبـێ ئـەوان خۆیـان خاوەنـی بڕیاری سیاسـی نیـن، لـە کاتێـکدا زۆرینـەی چاودێـران و سیاسـیەکان نەقدیـان بـۆ ئـەم جـۆرە پاشـکۆیی و دەسـتەمۆییە هەیـە.

ئـەو وڵاتانـەش کـە وەك پاشـکۆیەکی ڕۆژئـاواو لەژێـر نـاوی تازەگـەری و عەلمانیـەت و زۆر نـاوی بریقـەدارو خەڵەتێنـەردا دەرکەوتـن بینیـمان و دەبینیـن چـۆن شـۆڕش دوای شـۆڕ بەرپـا دەکرێـت بەسـەریاندا، هـۆکاری ئـەو شـۆڕش و بەهـارو نـاوە جیاوازانـەش فەشـەلی عەلمانیەتـە لـە شـەرقداو ئـەو پێـڵاوەی کـە بـەزۆر ویسـتوویانە لەپێـی میللەتـی بکـەن تەنـگ بـووەو بەپێـی نەکـردوون! هـەروەك شـاعیرێك دەڵـێ:

پێی پەتی باشە تا پێڵاوی تەنگ

لانەی چۆڵ خۆشە تا لانەی وە جەنگ

بـەڵام ئـەو سـەرکردە ساختانە ویسـتوویانە یـان بـە زۆر ئـەو پێـڵاوە لەپێـی میللەتەکـە بکـەن یـان دەبێـت جەنـگ هەڵبژێـرن، هەربۆیـە ڕۆژهەڵاتـی ناوەڕاسـت بەبەردەوامـی شـەڕو جەنگـی لـێ نەبـڕاوە! دەسـتە چەورەکـەش بـە ئیسـلامدا سـڕاوە، کەسـێکی وەك سـەدام، قەزافـی، موبـارك کـێ و کـێ کـە ڕوونـە بـەچ ئاراسـتەو چـۆن ئاراسـتە کـراوە کەچـی دوای شکسـتیان بـە نوێژێکـی مونافیقانـە یـان سـەفەرێکی سـعودیەو لەبەرکردنـی بەرگێکـی خیانـەت بەنـاوی عەمـرەوە شکسـتەکان دەدەنـە پـاڵ ئیسـلام!.

وەك د عومـەر عەلـی ئامـاژەی پێکـردوو ووتـی: گـەر لـە مێـژووی سـەردەمی خەلافەتیشـدا ناکۆکـی و شـەڕێك بـوو بێـت هـەر لـە چوارچێـوەی ئـەو

چاکسازیانەدا بووە کە دینی ڕاستی ئیسلام خۆی ئالیەتەکانی پێیەو قبوڵی نەکردووە بەناوی دینەوە قۆرخکاری و پاوانخوازی بەناوەوە بکرێت، ئەوەی ئەمڕۆ وەك تانە لە ئیسلامی دەدەن و بە دینێکی ئاژاوەگێڕی وێنا دەکەن، هەروەك وتیشی خۆ گەر گریمان دین هەر بە شمشێریش سەرکەوتبێت جا خۆ هیچ میللەتێك وەك کورد پێویستی بە شمشێر نەبووە! دەبوو کورد ئەو شمشێرە ماچ بکات کە ببێتە مایەی سەرخستنی و بەدەستهێنانی مافەکانی، چما میللەتانی تر سودیان لەو شمشێرە بینیوەو کورد سودی لێ نەبینێت، ئێستە کورد پێویستی بە چەك و تەقەمەنی هەر وڵاتێك هەیە کە یارمەتی دەری بێت و مافەکانی بۆ بسەنێتەوە بۆ تەنها شمشێرەکەی ئیسلام جێگەی قسە لەسەر کردنە، بۆ تۆپ و تەیارەی نەیارانی کورد بە سوپاسەوەو بە ناڕاستەوخۆش قبوڵ بکرێت بەڵام هێزی ئیسلام بەلەکەداری باس بکرێت، بۆ چەکی وڵاتانی دوژمن بەکارهاتووە بۆ دژی کوردو جێگەی قسەش نی یە.

وەك مامۆستا عبدالرحمن محمد عارف بە وردی تیشکی خستەسەر ئەو جۆرە عەلمانیەتەو بە فکرەیەکی ناوبرد کە بەسەردیواردا خۆی سەرخستبێت و بەبێ حسابکردن بۆ کۆمەڵگەو ڕاوەرگرتنیان بەزۆر هەوڵی خۆ سەپاندنی داوەو قاچاخانە خۆی خزاندووەتە ناو کۆمەڵگەی کوردەواری، ئەوەی کە ئەمڕۆ بەناوی عەلمانیەت و لەژێر بیرۆکەی ئیلحادیدا بەردەوام گومان بڵاو دەکاتەوەو ئیسلام بەوە ناشرین دەکات و دەڵێ باشە ئەگەر ئێمە ئیسلامیشمان قبوڵ بێت چ جۆرە ئیسلامێك بێت؟ سعودی بێت! ئەڤغانی بێت! یان عەرەبی و فارسی بێت! گەرچی دەکرێت هەمان پرسیاریش ڕووبەڕووی عەلمانیەکان بکرێتەوەو بە هەمان لۆژێك هەمان

پرسـیاری خۆیـان ئاراسـتە بکرێتـەوە ئایـا ئـەی ئەگـەر عەلمانیەتمـان قبـوڵ کـرد چ جـۆرە عەلمانیـەك بێـت؟ ئەمریکـی بێـت! بەریتانـی بێـت! ئیسـپانی بێـت! یـان ...

هـەروەك د عومـەر عەلـی یـش لـە میانـەی وتەکانیـداو وەك وەڵامێکیـش بـۆ پرسـیاری ئامادەبوویـەك وتـی هـەروەك چـۆن لـە ڕۆژئـاوا شۆڕشـکرا بەسـەر دینـی مەسـیحیەتدا دەکرێـت ئەمـڕۆش ئـەو وڵاتانـەی کـە نـاوی خۆیـان نـاوە ئیسـلامی شۆڕشـیان بەسـەردا بکرێـت بـەڵام نـەك بـە هزرێکـی دەرەکـی چونکـە خـودی ئیسـلام ئەوەنـدە بەشـی ئـەو شۆڕشـگێڕیەیی تێدایـەو لـە چوارچێـوەی دەقـە شـەرعیەکاندا دەتوانێـت مافەکانـی خـۆی بەدەسـت بهێنێـت، بەجیـا لـە دەقـە دەسـتکاری کراوەکانـی مەسـیحیەت کـە گـەر کێشـەیەکیان بهاتایەتـە بەردەسـت نەیـان دەزانـی چـۆن حوکمـی بکـەن و پرسـیاریان لـە پیـاوە پیـرەکان دەکـرد کـە جـاران ئـەو کێشـەی چـۆن چارەسـەر کـراوە.

هـەردوو بەڕێـزان مامۆسـتا عبدالرحمـن محمـد عـارف و د عومـەر عەلـی لـە کۆڕەکەیانـدا کـۆك بـوون لەسـەر ئـەوەی کـە پێـی دەوترێـت عەلمانیـەت لـە کوردسـتاندا یـان لـە ڕۆژهەڵاتـی ناوینـدا بـە گشـتی وێنایەکـی بـێ دینـی و ئیلحادیـان لـە مێشـکی تاکـی کـوردا دروسـت کـردووە، لـە کاتێکـدا هـەر بـە پێـوەرە عەلمانیەتەکـە ئـەوەی لێـرە دەگوزەرێـت جیـاوازی هەیـە لـەوەی لـە ڕۆژئـاوا کاری لەسـەر دەکرێـت، وەك د عومـەر عەلـی بـە چەنـد نموونەیـەك و وەك بەڵگـەی ڕاسـتێتی خسـتیە ڕوو کـە چـۆن لـە ڕۆژئـاوا بـوار بـە مومارەسـەی دیـن دەدەن و حسـابی تایبەتـی بـۆ دەکـەن گەرچـی سیاسـەتی ئـەو وڵاتانـە بـە پێچەوانـەی لای خۆمـان لـە ناوخـۆدا سیاسـەتێکی نەرمـەو بـۆ دەرەوە ڕەقـە بـەڵام لـە کوردسـتاندا لـە ناوخـۆدا بۆخۆمـان خراپیـن و بـۆ دەرەوە نەرمیـن!

هەروەك مامۆستا عبدالرحمن محمد عارف لە تەوەری یەكەمی وتەكانیدا ئاماژەیان پێدا: ئەوانەی لە قۆناغێكی ژیانیاندا بە حەرامی شیری ئیسلامیان خواردووە بەڵام ئێستا بوونەتە تەتەری عەلمانیەتی کوردیی! وەك د عومەر عەلی ش دیسان دووپاتی کردەوەو وتی: ئەو بۆشاییانەی کە لەنێوان خەڵك و عەلمانیەتدا دروست بووە یەكجار زۆرن لەم کۆمەڵگەیەداو هەمووشی دەگەڕێتەوە بۆ ئەو ئەقڵیەتە پاوەنخوازەی کە پێش کۆمەڵگە خودی عەلمانیەتی ناشرین کردووەو خستووەتە ژێر پرسیارەوە! بەجۆرێك وێنەی عەلمانیەت لە زهنی تاکی کوردیدا دروست بووە واتە دژە دین و دژ بە بەها کۆمەڵایەتیەکان، لە کاتێکدا ئەکرێت عەلمانیەت لەسەردەمێکدا وەك دژە دین و بەرانبەر مەسیحیەت ئەو مانایەی هەڵگرتبێت کە بەرانبەر ئەو دەستەڵاتداریەتی و ستەم و قۆرخکاریەی پیاوانی مەسیحیەت، بەڵام لە بنەڕەتدا وا نەبووە عەلمانیەت دژی ستەمێکی پاوانخوازی کاری کردووەو بۆ دەربازبوون لەو قەیرانانە هاتن و دینیان لە سیاسەت جیاکردەوە بە شۆڕشکردن بەسەر ئاینی مەسیحیەتدا. وە ڕەخنەی توندی لە هەندێك ڕۆشنبیری بواری عەلمانی گرت بەوە کە نەیانوانیووە وەك ئیسلامیەكانیش بەدەنگ بێن بەرانبەر ئەوانەی بەناوی ئەوانەوە کاری خراپ دەکەن وەك وتی: بە بڕوای من وەك چۆن هێزێك یان لایەنێك لێرەو لەوێ دروست دەبێت بەناوی ئیسلامەوە کارانێك دەکات و زانا ئیسلامیەكان لێی بەدەنگ دێن و دەیکەن بە هەرا لەسەری و بەڵگەی بۆ دەهێننەوە کە کارەکانیان لە چوارچێوەی شەرعدا جێگەی نابێتەوە یان لایداوە دەبوو ڕۆشنبیرانیش لە ئاست ئەو کەسانە بەدەنگ بهاتایەن کە عەلمانیەتیان تاپۆکردووە بۆ خۆیان! وە لەبەرانبەردا دەنگێکی وا نی یە یان نابیسترێت بەم کۆمەڵگە بڵێت ئەم وێناکردنە پێچەوانەی ئەو سستمە عەلمانیەتەیە کە هەیە،

عەلمانیـەت بریتـی نـی یـە لەبـەراز خـواردن و ڕابـواردن و مەسـاج خانـەو دیسـکۆو ئـەو جـۆرە شـتانە!. نەهامەتیەکانـی گەلـی کوردیشـی خسـتە پاڵ ئـەم جـۆرە هـزرو بیرکردنەوانـە بـە شـاهیدی مێـژوو ئێمـە گـەر بگەڕێینـەوە بـۆ مێـژووی ئـەم حیزبـە کوردسـتانیانەی کـە ئێسـتە لەسـەر عەلمانیـەت پۆلێـن دەکرێـت و لـە خەباتـی شـاخیانەوە تـا ئـەم کاتـە بەبـێ هیـچ دوو دڵـی و گومانێـك دەتوانیـن بڵێیـن خواسـتەکانی گەلـی کوردیـان کردووەتـە قوربانـی ئایدۆلـۆژی عەلمانیـەت، ئەویش بـە هەڵـە واتـە بەشـێوەیەك وێنـای عەلمانیەتیـان لـە ناخـی تاکـی کوردا کێشـاوە کـە واتـە بـێ دینـی لـە کاتێکـدا ئـەم بـێ دینیـە بەرانبـەر بـە مەسـیحیەت بـووە نـەك ئیسـلام! هەربۆیـە لـە شـاخەوە تـا ئێسـتە ئـەو بۆشـاییە لەنێوانـدا دروسـت بـووە!

هـۆکاری هـەرە سـەرەکی دروسـتبوونی ئەحزابـی ئیسـلامی لـە کوردسـتاندا هـەر ئەمـە بـووە، چونکـە گـەر تۆزێـك لۆژکیانـە بیربکەینـەوە شـتێکی زۆر نالۆژیکیـە ئەحزابـی ئیسـلامی لـە وڵاتـی ئیسـلامیدا هەبێـت! یانـی چـی میللەتێـك خـۆی مسـوڵمان بێـت و حیزبـی ئیسـلامی تێـدا بێـت! دەکرێـت ڕێکخـراوی جۆربەجـۆری ئیسـلامی هەبێـت بـەڵام حیـزب و جیاکردنـەوەی خـۆت لـە خەڵکـی بەنـاوی ئیسـلامەوە جێگـەی پرسـیارە! بـەڵام ئەو بۆشـاییەی ئەحزابـە عەلمانیـەکان دروسـتیان کـرد ئەویش بـە دژایەتـی کـردن و حسـاب بـۆ نەکردنـی دیـن تـا ئێسـتە ئـەم فـەوزا لـە کوردسـتاندا دروسـت بـووەو خەڵکـی دابـەش بێـت بەسـەر ئیسـلامی و عەلمانیـدا وە لەسەردەمێکیشـدا شـەڕ بەنـاوی ئیسـلام و کافـرەوە لەنێوانیانـدا ڕوویـداوە، دواتـر دابـەش بێـت بەسـەر چەندیـن بەنـاو فکـرو ئایدۆلۆژیایـی جیـاوازدا، لـە هیـچ شـتێکدا لـە عەلمانـی غەربیـش ناچـن و هەرکـەس کورسـیەکەی گـرت نموونەیـەک نـی یـە بەخۆشـی وەك ئـەوەی لـە ڕۆژئـاوا هەیـە بـەری بـدات، هەردەبێـت لەسـەر

کورسیەکە بمرێت یان بە شەق لایبەریت! ئەو هەموو بۆشایی و لێك دووریە کە زۆر جێگەی پرسیارو سروشتی نی یە بۆ هەرێمکی چکۆلانەی قەیراناوی و باوەڕپێنەکراو، کە دەبوو هەمووی پێکەوە کاریان بۆ ئەوە بکردایە ئینتیمای خەڵکیان بۆ خاك و نەتەوەو دینەکەیان کە هەرچێ بێت هەبێت و بۆشاییەکە بەجۆرێك لێ نەکەن کەسێکی دیندار خۆی بەجیاواز ببینێت و هەستی غوربەت و بێ کەسی و میوانی لەم وڵاتەدا هەبێت.
ئەگەر کێشەی ئەم بۆشاییە نەبوایە بۆ کۆمەڵێك مەلا کە هەمووی دژی بەعس بوو نەیانتوانی لەگەڵ ئەم هێزە ئەگەر فعلەن نیشتمانیە بتوانن کار بکەن، ئەوەی دواتر بزووتنەوەی لێ دروست بوو.
لە کەلار کابرایەکیان گرتبوو تا بردبوویانە ئاسایش بە نوکە تفەنگ و شەق و چەپۆکە بەبێ ئەوەی بزانێت لەسەر چی گیراوەو بەبێ ئەوەی قسەی بۆ بکەن، لەوێ وتبووی تەنها پێم بڵێن لەسەرچی منتان گرتووە ئەویش وتبووی تۆ ئیسلامیت! ئەویش وتبووی کورە بەرم دەن با هەزار کفر نەکەم لە داخی ئێوە! هەرکە وای وتبووی ووتبویان بەریدەن بەخوا ئەوە ئیسلامی بوایە ئاوا بە ئاسانی کفری نەدەکرد، دواتر دەرکەوتبوو بەهەڵە بووەو ناوەکەی لێکچووە لەگەڵ کەسێکی تردا! هەر باش بوو نەیانکوشتبوو چونکە کوشتنی بەهەڵەی لەم شێوەش بەداخەوە هەبووە!
عەلمانیەت هێزی خۆی وەك کاسپی نیشانی خەڵك داوە، کابرایەك دەیگوت ئەم چەکدارانە چەکەکانیانم وەك خاکەنازو قوڵنگەو ئالیەتی ئیشکردن دێتە پێش چاو.
بەڵام لەم وڵاتەدا هەرچی دژایەتی لەگەڵ دیندا هەبێت لە زەمینەی واقعیدا ئاسانکاری بۆ دەکرێت، ڕاقیسەیەك موچەکەی بەرانبەر سێ مەلایە، جێگەی گشتی دەدرێت بە شەخس بۆ کردنەوەی مەشروبخانەو

پێـوەرەکان زۆر فشـۆڵن و بـە منـداڵ مـەشروب دەفرۆشرێـت و گویّ بـە خەڵکی ناوچەکـە نادرێـت گـەر لەگـەڵ ئـەو کارەدا نەبێـت، لـە ئەوروپـا ئیمـزا کاری پـێ دەکرێـت و تەنهـا یـەك دراوسـێ قسـەکانی جێگـەی ئیعتبـارە بـەڵام لێـرە!
بۆیـە ئـەوەی خـۆی کـردووە بـە نوماینـدەی عەلمانیـەت لـەم وڵاتـەدا میزاجـی شەخسـی خـۆی و حـەزو ئارەزووەکانـی کـردووە بـە پێـوەر نـەك هیـچ دەقێـك کـە لەچوارچێـوەی بەهـا کۆمەڵایەتیەکانـدا جێگـەی ببێتـەوە کـە لـەدەرەوە زۆر بـەرز دەنرخێنرێـت و لێـرە نرخـی سـەلکە تورێکـی نـی یـە.
لـە دەرەوە فکـر ئـازادە دەتوانیـت باسـی فکرەکـەی خـۆت بکەیـت هەتـا هەندێـك جـار خـودی فکرەکـە یـان دینەکـە جیـاواز بێـت لەگـەڵ بەرانبـەرو پێچەوانـەی یەکتریـش بـن، وەك د عومـەر عەلـی ووتـی مـن لـە مزگەوت باسـی یەکتـا پەرسـتی بـۆ خەڵکـی دەکـەم، بـەڵام لـە کەنیسـە عیسـا سـەلامی خـوای لەسـەر بێـت بـە خـوا وەسـف دەکـەن، لـە مەعبـەدی بووزیـەکان خواکەیـان لەبـەردەم بیناکەیـان دانـاوە، لـە مەعبـەدی سـیخەکان مشـك و مانـگا، بـەڵام مـادام نەگاتـە ئاسـت ئەکشـنێکی نەخـوازراوە هەمـوو ئەوانـە ئاسـاییە، بـەڵام لێـرە لەسـەر ووتارێـك ڕۆژنامەنـووس کـوژراوە، لەسـەر قسـەیەك دەمـی خەڵـك هـەڕاوە، لەسـەر قسـەیەك فەسـڵ کـراوە، لەسـەر قسـەیەك گواسـتراوەتەوە.
هەربۆیـە دیمەنەکانـی کوردسـتان لەمـاوەی ٢٤ سـاڵی ڕابـردوودا بهێنـەرە بەرچـاوی خـۆت وەك چـۆن لـە تیقیەکانـەوە دەڵێـن وێنـەکان دەدوێـن ئیتـر پێویسـت بـە قسـەکردن نـاکات.
بـەڵام ئەمانـە لەبـری ڕۆشـنبری کاریـان بـۆ گەوجاندنـی خەڵـك کـردووە، وەك دەوترێـت ماسـی لـە ئـاوی لێڵـدا زووتـر ڕاو دەکرێـت.
کابرایـەك هەبـوو جـاش بـوو سـەردەمی بەعـس و هەمـووی دەزانێـت موچـەی جـاش ٨٠ دیـار بـوو مانگانـە، کـە ڕاپەڕینـە بـوو دواتـر بوو بـە پێشـمەرکە زۆرجار

پرسیاریان لێ دەکرد کە موچەکەت چەندە؟ ئەویش دەیگوت بەخوا هەر ٨٠ دینارەکەیەو زیادی نەکردووە.

پەکەکە دوای ساڵانێکی تولانی و خەباتی شاخ ئێستە دەگاتە ئەو قەناعەتە کە بۆشاییان لە نێوان خۆیان و خەڵکدا دروستکردووەو کۆنگرەی ئیسلام و دیموکراسی لە ئامادە (دیاربەکر) دەبەستێت کە د عومەر عەلی خۆی ئەندام بووە تێیداو دەڵێ: بە هەموو ئیعترافاتێکەوە لە کۆنگرەدا دەوترێت ئەزموونی مەدینەوەو پێکەوە ژیانی دەستەڵاتدارێتی محمد درودی خوای لەسەر بێت چارەسەرو لێکچووە لەگەڵ ئەزموونی ئێمەو ئێستەدا، دەمیرتاش بە یەك وتەو پشتگیری هاوڕەگەزبازەکان بالانسی دەنگەکان دەگۆڕێت ئاخر هەقی ئەوە نی یە تەمبێ بکرێت کە مافی ئەو نی یە ئەو قسەیە بکات و هەڵەی ئەو دواتر ئێمە هەموومان باجی دەدەین.

ئەگەر ماوەی حوکمڕانیەتی ئەم هەرێمە حوکمێکی ئیسلامی بوایە! پەڵەیەکی ڕەشی گەورە دەبوو لە مێژووی ئیسلامیدا.

بە کورت و پوختی دەکراو وە دەکرێت خواستەکانی گەلی کورد لەم جۆرە فکرو ئایدۆلۆژیە جیابکرێتەوە بەڵام بەداخەوە ئەوان سودیان هەر لەم تێکەڵی و پێکەڵیە وەرگرتووە هەربۆیە تا ئێستەش نەتوانراوە حیزب لە حکومەت جیا بکرێتەوە هەر باسی باسی ئەوەیە دین لە دەستەڵات جیابکرێتەوە، ئاخر دین کەی دەستەڵاتی هەبووە تا جیا بکرێتەوە، لەوەتەی کوردستان هەیە یەك نموونەم پێ بڵێن دەستی دزێك بڕا بێت، جەڵد لەکەسێکی زیناکەر درابێت، کەسێك هەڵواسرابێت لەسەر تاوانی ڕێگەگرتن و تاڵانی کردن، زۆر بەداخەوە ئەزموونی ئێمە لەگەڵ وڵاتانی دەرەوەدا بەردەوام تێکەڵ دەکرێت و تا ئێستە نەمانتوانیووە خۆمان بین وەك دکتۆر لە باسەکەیدا جەختی لەسەر کردەوە.

ماموٚستا عبدالرحمن محمەد عارف ڕەخنەی توندی لە عەلمانیەت گرت و ووتی: ئەوانەی کەلە سەرەتاوە بە عەلمانی هێناوییانە و هەشیانە عەلمانیەکی بەعسی بووەو دواتر بووەتە عەلمانی کوردیی! ئەو تاك و تەرا خوێنەوارەی کە نیازیان خراپ نیە بەڵام بەخوٚیان بزانن یان نا لە بواری کارو فیکری ئیسلامییدا کەوتوونەتە ژێر فشەو فشاری عەلمانیەتەوە.

ئەو ئیسلامیەی کە عەلمانیەت دەیەوێت ماموٚستا بەو شێوەیە وێنای کرد کە :

ئیسلامێکی کەم ئەندام و پەل و پۆ بڕاو، ئیسلامێك بە عەرەبانە بڕوات بەڕێوە!

جێگەی خوٚیەتی بووترێت کەسایەتیە ئیسلامیەکان لە ماوەی ڕابردوداو تا ئێستە چەندین کوٚڕیان سازکردووە وەك دیبەت و بە هاوبەشی ئەوانەی کە کاریگەرن بە فکرو ئایدوٚلوٚژی عەلمانیەت و ڕوٚژئاوایی بەڵام عەلمانیەکان خوٚیان لەو جوٚرە کوٚڕو کوٚبوونەوانە دەبورێنن و هەوڵی جیاکاری دەدەن و بوٚشاییەکە دیسان قوڵتر دەکەنەوە، خاوەن فکریش نابێت بترسێت لە ڕووبەڕووبوونەوەو بوار بوٚ ڕەخساندن، دواتر ئەوان لە فەزایەك دەبن و کوٚمەڵگە لە فەزایەکی تر، جگە لەوەی ماوەی حوکمڕانیەتی ئەم هەرێمەو لە ژێر ناوی عەلمانیەت و فکری غەربیدا هوٚکارێکی گەورە بووە بوٚ بە کافر زانینمان و ڕەوایەتی دان بەو گروپانەی کار لەسەر ئەو دەستەواژانە دەکەنەوە، هەربوٚیە دەبێت عەلمانیەت بەبەرگێتی ترو حساب بوٚ کوٚمەلگە بێتەوە مەیدان و قەرەبوونی ڕابردووی بە تەوبەیەکی کرداری بکاتەوە.

بەشێك لە وتارەکەی دکتۆر عومەر عەلی

پێش ئەوەی بچمە ناو بابەتەکەوە دەمەوێت ئەوە بڵێم هەتا بۆ ڕەخساندنی دەرفەت و قسەکردن لەسەر دۆخە هەستیارەکانی پەیوەست بە کۆمەڵگەوە دیسان بۆشاییەکی تر دروست کراوە لەنێوان کۆمەڵگەو عەلمانیەتدا! بەوەی هەندێك کەس دەکەن بە پاڵەوان و پسپۆری بواری عەلمانیەت و لەبەرانبەردا زۆر دەنگی تر دەخنکێنرێت و کپ دەکرێتەوە، هەر لە ڕاگەیاندنەکانەوە بیگرە تا دەگاتە هۆڵ و جێگە جیاوازەکان.

بۆشایی ئەو دوو چەمکە لە کوێدایە؟هۆکاری ئەو جیاکاریە بۆ؟هاتنی ئەم بیرۆکانە بۆ؟چ سودێکمان لەم بیرۆکانە وەرگرتووە؟بۆ ئەم بیرۆکانە سەرکەوتوو نەبووە؟بەردەوامی و شەڕکردن لەسەر ئەم بیرۆکانە بۆ؟

پێش هەموو شت دەبێت ئەوەمان لەبیر بێت دین پێداویستیەکی تاکەو بۆشاییەکە لە ناخی مرۆڤدا هەیەو هەر بە دین خۆی نەبێت پڕ نابێتەوە، زۆرجار دەبینین پەنا بۆ دینی دەستکردیش دەبرێت بۆ ئەم پڕکردنەوە.

وەك چۆن حەزو پێداویستی خواردن و خواردنەوەو جنس و ئەمانە لەناخی گشت تاکێکی تەندروستدا هەیە دینیش بەهەمان شێوەیە، وەك چۆن برسێتی توینێتی ناشکێنێت ئەواش لادان لە دین و مانەوە نایشکێنێت، ئەوە تەنها لە ڕووی پەرستشەوە ، هەروەك چۆن کەسێك کە برسی بوو دەبێت ئیتر نان بخوات، وە بۆ ئەوەی جەستە تەندروست بێت دەبێت لەو خواردنانە بخوات کە سودی بۆ جەستە هەیە، بەڵام خۆ ئەگەر ئەو خواردنانەشی دەست نەکەوێت ئەوا هەر دەبێت هەر خواردنێك بێت بیخوات، گەرچی دواتر توشی نەخۆشیشی بکات و هەمان نەخۆشیشی بیکوژێت ئاواش لادان لە دین و نەبوونی دینێکی ڕاستی مرۆڤەکان لە

ناخـەوە دەکـوژن و زۆرجـار وا لـە مرۆڤـەکان دەکات خۆشـی بـە دەسـتی خـۆی خـۆی بکوژێـت، عەلمانیـەت کـراوە بـە بەدیلـی دیـن لـەم وڵاتـەدا.
لێـرە بـۆ دروسـتبوونی کێشـە مەعبـەدی زەردەشـتی حکوومـەت بودجـەی زۆری بـۆ سـەرف دەکات دروسـتی بکاتـەوە وە مزگـەوت لەسـەر ئەرکـی خێرخوازیـش ڕێگـری لـێ دەکرێـت و سـنوردار دەکرێـت.
لـە دینـی ئیسـلامدا شـتگەلێکی جێگیـر هەیە(الثوابـت) نابێـت هیـچ کات دەسـتی بـۆ ببرێـت و بڕاوەتـەوەو لـە ڕاسـتیدا ئەرکـی پەرلەمـان سـوککراوە لـە ئاسـتیدا نـەك بـە پێچەوانـەوە.
ئەگـەر بـە وردی سـەیری ئـەو جێگیـرو نەگۆڕانـە بکەیـن هیـچ کات بـە گۆڕینیـان هیـچ بەرهەمێکـی پێشـکەوتنی دونیـای بـەدوادا نایـەت، بەڵکـو زۆر بـە پێچەوانـەوە هـەرکات ئـەو شـتانە گـۆڕان شـتی قیـزەون و خـراپ جێگـەی دەگرێتــەوە.
بـۆ نموونـە لـە دینـی ئیسـلامدا یەکتـا پەرسـتی هەیـەو بڕاوەتـەوەو هەرئـەوەش لـە بەرژەوەنـدی و سـودی گشـتیدایە، ئەگـەر تـۆ بێیـت و وازت لـەوە هێنـا ئـەوا بـت و ئارەزووکان جێگـەی دەگرێتـەوە.
دزی بڕاوەتــەوەو هەرشـتێك بچێتــە چوارچێوەیــەوە، کــە تــۆ بێیــت و وازت لـەوە هێنـا ئـەوا سـەدان یاسـای داتـاشراو دزیـەکان سـپی دەکاتـەوەو یاسـاکە جێگـەی قورئانـی پـێ دەگرێتــەوەو خــۆی بــۆ خــۆی دەبێتــە دیــن و پیــرۆز دەکرێـت لـە بەرژەوەنـدی کۆمەڵێـك کەسـدا نـەك گشـتی.
زینـا بڕاوەتـەوە کـە واز لـەوە دەهێنێـت ئـەو سـەرگەردانیە دروسـت دەبێـت ناڵێـم لـە وڵاتانـی خۆمـان لـە وڵاتانـی غـەرب خـۆی پێـوەی دەناڵێنـن بـە دەسـتی منداڵـی بـێ دایـك و بـێ بـاوك و شـەڕو کێشـەو نـا ئارامـی.
خواردنـی مـادەی سەرخۆشـکەر بـڕاوەوە، کـە واز لـەو یاسـا بـڕاوە خواییـە

دەهێنرێت ئەوا کێشەو کوشت و بڕو پێکدادانی ئوتومبێل بەرهەم دەهێنێت.

ڕیبا بڕاوەتەوە کە واز لە ڕیبا دەهێنرێت ئەوا قەرزارو سودمەند بوونی دەوڵەمەندەکانی لێ دەکەوێتەوە، کەسێك قەرز دەکات لە کێ قەرز دەکات خۆ هەزار پارەی نی یە بیدات بە قەرز دەبێت لە دەوڵەمەندی بکەیت!

دواتر ئەویش بە زیادەوە وەری دەگرێتەوەو بەردەوام لە قازانجدایە.

هەموو ئەو شتانەی پێویستی بە گۆڕانکاریە لە دینی ڕاستی ئیسلامدا نەك ڕێگری لێ ناکات بەڵکو ئەرکە دەبێت ئیجتهادی تێدا بکرێت، هەتا لە ئوموری عیبادات و زۆر شتیشدا، ئەوەتا موجتەهیدێك هەر کە هەوڵ دەدات خێرێکی بۆ دەنوسێت ئەگەر نەشی پێکێت، خۆگەر پێکای دوو خێری بۆ دەنووسێت.

بیناسازی و تەکنەلۆژیاو هاتوچۆو هەرچی ئەو شتانە هەیە کە پەیوەستە بە پێشکەوتنەوە هیچی دەقێکی ڕێگری لەسەر نی یە، بەڵکو هەندێك شتیش هەیە کە لێکدانەوەی هەڵەی بۆ دەکرێت سەرەنجامی جەهلە بەرانبەر دین، بۆ نموونە پێغەمبەر درودی خوای لەسەر بێت کە ووتاری بۆ خەڵکی دەداو خەڵکی زۆر بوو بوون و لە دواوە نەیان دەبینی، کابرایەك وتی ئەی پێغەمبەری خوا بۆ شتێك دروست نەکەین بچیتە سەری و تا خەڵکی بتان بینن، ئەویش فەرمووی دروستی بکەن، دواتر دارتاشێك میحرابێکی بۆ دروست کرد کە بە ٣ قادرمە دەچووە سەری، ئیتر پێویستی ئەو کاتە هەر ئەوەندە بووەو ڕێگری لێ نەکراوە، ئێستە کەسێك دێت دەڵێ بیدعەیە لە ٣ قادرمە زیاتر چونکە ئەوەی پێغەمبەر درودی خوای لەسەر بێت هەر ٣ قادرمە بووە ئەوە جەهلە، خۆ دارتاش ئەوەی دروست کردووە نەك موجتەهیدی شەرعی.

ئێمە گەر بگەڕێینەوە بۆ سەرەتای سەرهەڵدانی عەلمانیەت دژی پیاوانی کەنیسە هەوڵی ئەوان بۆ لابردنی ستەم بوو بەناوی دینەوە، گەرنا بە ئێستەشەوە نەیان توانیووە دینەکە بسڕنەوەو لەگەڵ ئەوەی دینی مەسیحیەت بە کەڵکی حکومەتداری نایەت هەر پێویستیشیان پێیەتی و ناسنامەیان هەر بە مەسیحیە ناسراوە.

کێشە ئەو سیاسیانەی کە ئێستە دین هەمووی وەك یەك سەیر دەکەن نە شارەزاییانە بەرانبەر ئیسلام و یاساکانی وەیان فێڵزانیانە.

لە ئیسلامدا حوکم هەیە کە لە کتێبە شەرعیەکاندا دەرهێنراون و بەناوی ئایات الأحکام، ئەو ئایەتانەی کە حوکمی تێدایە.

هەروەها لە فەرموودەکانیشدا هەیە.

عەدالەت بنچینەی حوکمڕانیەتەو یاساکانی لە قورئاندا بۆ کێشراوە کە چ عەدالەتەوە چ نا عەدالەتە.

پێویستە چیتر ئیسلام نامۆ نەکرێت لە کۆمەڵگەداو ڕێزی لێ بگیرێت وەك هەڵبژاردەیەکی زۆرینە گەر حوکمی گەلیش بۆگەل بێت وەك بنچینەکانی دیموکراتی دەبێت ئەوەشت قبوڵ بێت ئەوان چی هەڵ دەبژێرن.

پێویستە سنورێك بۆ ئەو کەسانە دابنرێت کە خواستەکانی کورد بە قوربانی قسەی باق و بریق دەکات و بە کردەوە فەشەلیمان لە بواری دەستەڵاتداریدا بینووەو کردەوەکانی بۆمان دەدوێت.

پێڕست

کۆڕی هاوبەشی هەردوو بەڕێزان:
(د عومەر عەلی و م عبدالرحمن محمد عارف)-----------------------------٣
بەشێك لە وتارەکەی دکتۆر عومەر عەلی---------------------------------١٣

له دونیای کۆن و نوێدا وه به گه‌واهی مێژوو ئه‌و سه‌رکردانه سه‌رکه‌وتنیان به‌ده‌ستهێناوه که حسابیان بۆ بیروباوه‌ڕی کۆمه‌ڵگه‌که‌ی خۆیان کردبێت، گه‌رچی باوه‌ڕه‌که‌شیان ساخته‌و نا لۆژیکی بوو بێت، ته‌نها تاکه سه‌رکرده‌یه‌ك نه‌بێت له ناو هه‌موویاندا جیاوازبووه ئه‌ویش پێغه‌مبه‌ر بووه محمد درودی خوای له‌سه‌ر بێت، هۆکاری سه‌رکه‌وتنه‌که‌ی ئه‌ویش بۆ ئه‌و هێزه به‌هێزه ئاسمانیه بووه که مه‌به‌ستی بووه ئه‌و په‌یامه بگات به گشت مرۆڤایه‌تی و ڕه‌حمه‌ته‌که‌ی که‌س لێی بێ به‌ش نه‌بێت، بۆیه ده‌بینین تا ئێسته تاکه دینه دوای نه‌مانی سه‌رکرده‌که‌ی زۆرترین ته‌شه‌نه‌ی به دونیادا کردبێت.

په‌یامی
هزرو کوردایه‌تی

د. عومه‌ر عه‌لی

٢٠١٨